

Montessori: andere route, zelfde resultaat

Leerlingen in het **middelbaar montessorionderwijs** presteren net zo goed als andere leerlingen. Tegelijkertijd beoordelen ze zichzelf niet beter op zelfstandigheid en motivatie.

Montessorionderwijs is erg populair: wereldwijd zijn er meer dan 22 duizend montessorischolen. Maar opvallend genoeg is er weinig bekend over de effectiviteit van deze onderwijsvorm. De reden is dat de leerlingen niet zomaar vergeleken kunnen worden met leerlingen in andere scholen: ze hebben vaker hoger opgeleide ouders en een Nederlandse achtergrond. Als je simpelweg kijkt naar verschillen in schoolprestaties tussen montessori- en niet-montessorileerlingen weet je dus niet of die verschillen komen door effecten van het onderwijs of door verschillen in achtergrond.

Voor mijn onderzoek aan de Universiteit van Amsterdam heb ik om dit probleem heen weten te werken. Ik heb gebruik gemaakt van een bijzondere situatie bij twee Nederlandse middelbare montessorischolen: deze scholen krijgen te veel aanmeldingen en loten

om de plaatsen te verdelen. Door de leerlingen die zijn in- of uitgeloot te volgen, kreeg ik een valide montessori- en controlegroep. Omdat de scholen al jarenlang lootten, bevatte mijn onderzoek uiteindelijk 479 leerlingen die waren ingeloot en 321 leerlingen die waren uitgeloot.

Niet alle leerlingen hebben meegeloot: sommige kinderen kregen voorrang, bijvoorbeeld omdat hun broer of zus al op de school zat. Deze leerlingen lijken erg op de leerlingen in de schoolloting qua achtergrond, maar ook wat betreft uiteindelijke schoolprestaties en sociaal-emotioneel functioneren. Het is daarom waarschijnlijk dat de effecten van montessorionderwijs niet anders zijn voor leerlingen met voorrang.

Zelfstandigheid

Uit mijn onderzoek blijkt dat voortgezet montessorionderwijs weinig effect heeft op schoolprestaties: de leerlingen halen hun eindexamens net zo vaak zonder vertraging en met vergelijkbare cijfers als niet-montessorileerlingen.

Om de bredere sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen te onderzoeken, hebben de leerlingen een vragenlijst ingevuld. Daaruit is gebleken dat voortgezet montessorionderwijs geen effect heeft op de meeste sociaal-emotionele uitkomsten. Het opvallendste is dat de leerlingen niet beter scoren op zelfstandigheid en motivatie; ze scoren zelfs lager op zelfstandigheid buiten school.

Daar staat tegenover dat montessorileerlingen meer plezier op school beleven: ze vinden het er leuker. Wat betreft maatschappelijke interesses of probleemgedrag (spijbelen, roken, criminaliteit) zijn er geen verschillen.

De belangrijkste conclusie is dat montessorionderwijs een alternatieve route naar vergelijkbare uitkomsten geeft. Dit is belangrijke informatie voor ouders, leerlingen en beleidsmakers, omdat het populaire claims over montessorionderwijs nuanceert. Aan de ene kant is er geen bewijs dat montessorionderwijs negatieve effecten heeft op schoolprestaties. Aan de andere kant blijkt dat montessorionderwijs de zelfstandigheid en motivatie van leerlingen niet aantoonbaar verbetert. ■

Keuzevrijheid

Middelbare montessorischolen zijn gericht op het stimuleren van zelfstandigheid en motivatie. Het opvallendste is de grote ruimte voor eigen keuzes van leerlingen. Leerlingen kunnen tijdens een deel van de schooluren zelf kiezen aan welk vak zij willen werken, met welke docent. Ook mogen ze in de onderbouw zelf bepalen wanneer ze proefwerken maken, en organiseert de school stages en projectweken voor een bredere ontwikkeling van de leerlingen.

Nienke Ruijs, The Effects of Montessori Education: Evidence from Admission Lotteries. TIER Working Paper 14/22, 2014. Meer info: n.m.ruijs@uva.nl.